

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/819/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114206115
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Zmeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4114206115.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v právnej veci žalobcov: 1. R.. K. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX G., a 2. Bc. W. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX G., a 3. X. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX G., zastúpených JUDr. Jánom Legerským, advokátom so sídlom Námestie sv. Anny 15/25, 911 01 Trenčín, proti žalovaným: 1. X. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. XXX/XX, XXX XX Y., zastúpeného JUDr. Ing. Teodorom Kapustom, advokátom so sídlom Murgašova 6, 949 01 Nitra, a 2. KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 15C/37/2014-259 zo dňa 19.05.2015 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov po 4.000 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, pričom žalobu vo zvyšku ako aj žalobu voči žalovanému v 2. rade zamietol. Zároveň s odkazom na ustanovenie § 151 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) rozhodol, že o náhrade trov konania rozhodne samostatným rozhodnutím. V odôvodnení uznesenia súd uviedol, že žalobcovia sa pôvodne domáhali, aby súd zaviazal žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy 40 000 eur a samostatne žalobkyni 1/ sumu 10 000 eur, žalobcovi 2/ sumu 20 000 eur a žalobkyni 3/ sumu 20 000 eur tak, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť na plnenie u druhého z nich. Žalovali o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch za smrť nebohého manžela a otca R.. B. E., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa 05.07.2012 pri dopravnej nehode zavinennej žalovaným 1/. Výšku náhrady sa domáhali určiť s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalovaní so žalobou nesúhlasili. Žalovaný 2/ namietal svoju pasívnu legitimáciu s tým, že žaloba je voči nemu bezdôvodná a právne neopodstatnená. Podľa neho šlo navyše o prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 104 ods. 1 OSP, preto žiadal konanie zastaviť; totiž v trestnom konaní Okresného súdu Nitra sp. zn. 6T/4/2013 za porušenie jej práva na súkromie, riadny rodinný život a na ochranu osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka už bola žalobkyni 1/ priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v adekvátnej výške 10 000 eur. Navyše prevádzateľom motorového vozidla bola iná fyzická osoba, a to O. V priebehu konania žalobcovia žalobu upravili tak, že požadovali zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 30.000 eur, žalobcovi 2/ sumu 30.000 eur a žalobkyni 3/ sumu 30 000 eur tak, že plnením jednému z nich zanikne v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť plniť druhému z nich.

Súd konštatoval, že rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 14.02.2013 č. k. 6T/4/2013-342 bol žalovaný 1/ uznaný za vinného zo skutku, že dňa 05.07.2012 viedol osobné motorové vozidlo a ním narazil do osobného motorového vozidla vedeného Ing. B. E., čím porušil dôležité povinnosti vyplývajúce mu zo zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, teda porušil povinnosť jazdiť len primeranou rýchlosťou tak, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad, a prekročením rýchlosti jazdy

v obci 50 km/h, pričom následkom nárazu poškodený R.. B. E. utrpel zranenia, na následky ktorých na mieste dopravnej nehody zomrel; vykonanou dychovou skúškou bola žalovanému 1/ nameraná hodnota 0,87 mg/l alkoholu v dychu, čím porušil aj dôležitú povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke - zákaz viesť vozidlo po požití alkoholu alebo inej návykovej látky a ako vodič dopravného prostriedku spôsobil v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, teda inému z nedbanlivosti spôsobil smrť, a čin spáchal závažnejším spôsobom konania, a to porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona. Tým spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1,2 písm. a) ods. 4 Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov. Súd mu zároveň uložil povinnosť uhradiť spôsobenú škodu poškodenej žalobkyni 1/ vo výške 15.764,67 eura a poškodenú R.. K. E. so zvyškom jej nároku na náhradu škody odkázal na občianske súdne konanie. Podľa odôvodnenia tohto rozsudku súd žalobkyni priznal sumu 10.000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie jej práva na súkromie, riadny rodinný život a na ochranu osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka, pretože žalovaný 1/ neoprávnene (protiprávne) zasiahol do jej osobnostných práv zavinením dopravnej nehody, pri ktorej zahynul jej manžel, s prihliadnutím aj na spoluzavinenie samotného nebohého, ktorý odbočením vľavo a zaradením sa do ľavého jazdného pruhu znemožnil žalovanému vykonať manéver predchádzania. Nebohý nesie tiež svoj podiel viny za vznik dopravnej nehody, a to výrazne vyšší než žalovaný 1/, takže výška 10.000 eur je primeraná s prihliadnutím na to, že došlo k úmrtiu jedného z jej najbližších rodinných príslušníkov, manžela, s ktorým mala intenzívne interpersonálne väzby založené výsostne na emocionálnom základe, žila s ním v spoločnej domácnosti, ktorej bol nebohý živiteľom, pričom strata manžela je neodčiniteľnou ujmovou postihujúcou ostatných členov rodiny. Súčasne však súd dospel k záveru, že požadovaná náhrada nemateriálnej ujmy 100.000 eur bola neoprávnene vysoká.

Súd prvého stupňa k námietke žalovaného 2/ o prekážke veci rozhodnutej v odôvodnení rozsudku uviedol, že v trestnom konaní žalobkyňa 1/ požadovala vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy, súd jej v tomto smere priznal 10.000 eur a vo zvyšku ju odkázal na občianskoprávne konanie, čo znamená, že jej návrh vo zvyšku zamietnutý nebol, a tak o rozsúdenú vec podľa § 159 ods. 1,3 OSP nejde. Rozhodnutie vo veci samej súd odôvodnil podľa § 11, § 13 ods. 2,3, § 15 a § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čl. 12 ods. 1, čl. 15 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ako aj podľa príslušných ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o povinnom zmluvnom poistení“). Konštatoval, že právo na ochranu osobnosti patrí každej fyzickej osobe; toto právo je nescudziteľné, neprevoditeľné, nepremičateľné a nezrušiteľné. Predmetom ochrany je osobnosť človeka ako ľudskej bytosti ako celok, nehmotný statok, viažuci sa k určitej fyzickej osobe. Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných práv a slobôd č. 209/1992 Zb. (ďalej len „dohovor“) má každý právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie a podľa čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach č. 120/1976 Zb. nikto nesmie byť vystavený svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života, rodiny, domova alebo korešpondencie a každý má právo na zákonnú ochranu pred takýmto zásahom alebo útokom. Pod právom na ochranu osobnosti a jej telesnej integrity treba rozumieť právo na súkromie a rodinný život, ktoré zahŕňa právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s inými fyzickými osobami, právo na spoložitie s osobami a to najmä s členmi rodiny a právo na rodinný život, ktorého súčasťou sú sociálne a morálne vzťahy ako aj materiálne záujmy. Osobnostné práva patria vždy osobe a zanikajú smrťou fyzickej osoby a neprechádzajú na dedičov. Podľa § 15 Občianskeho zákonníka po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom. V tomto prípade došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti pozostalých osôb - manželke a dvom deťom. Súd mal za preukázané, že medzi nebohým a nimi existovali do jeho smrti dňa 05.07.2012 sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci rodinného života; v dôsledku smrti manžela a otca im bola spôsobená ujma, ktorá bráni naplno rozvíjať ich citové potreby. Utrpeli teda citovú ujmu vo forme šoku a smútku zo straty blízkej osoby. V tomto prípade boli splnené všetky zákonné podmienky pre priznanie uplatneného práva, a to existencia zásahu, objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúceho v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby, neoprávnenosť tohto zásahu ako aj príčinná súvislosť medzi neoprávneným zásahom a ujmovou. Právna teória aj prax je jednotná v závere, že neoprávneným zásahom do osobnostného práva je aj spôsobenie smrti, kedy do úvahy prichádza aj možnosť primeraného zadostučenenia vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V tomto prípade je nositeľom právnej povinnosti žalovaný 1/, pretože zasiahol do osobnostných práv žalobcov dopravou nehodou, pri ktorej zahynul ich manžel a otec; zasiahol tak do emocionálnej sféry žalobcov

a do ich rodinného života, pričom spôsobením smrti ich najbližšieho príbuzného došlo k pretrhnutiu citových, morálnych a sociálnych väzieb.

Súd žalobu podanú proti žalovanému 2/ ako poisťovateľovi zamietol s odôvodnením, že predmetom konania je náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, a nie náhrada škody. Občianskoprávny vzťah medzi žalobcami a poisťovateľom neexistuje a žalovaný 1/ v tomto občianskoprávnom vzťahu nemá postavenie poisteného. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd určil s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Základ nároku na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je podľa názoru súdu daný a priznaním vo výroku rozsudku uvedených súm je nemajetková ujma žalobcov dostatočne pokrytá. Súd prihliadal aj na to, že nebohý Ing. B. E. dopravnú nehodu spoluzavinil, aj keď výrazne nižšou mierou, než žalovaný 1/. Zákon ustanovuje súdu povinnosť prihliadnúť pri tom na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti každej veci v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Súd bral do úvahy, že žalovaný 1/ sa za dopravnú nehodu ospravedlnil. Výška náhrady nemajetkovej ujmy bola predmetom voľnej úvahy súdu a morálna satisfakcia vzhľadom na okolnosti prípadu sa javila ako nepostačujúca. Strata jedného z členov rodinného spoločenstva, ktorý mal v čase smrti 48 rokov, je neodčiniteľnou ujmom, ktorá postihla všetkých členov rodiny, a to v dôsledku zavinenej činu z neobľahosti pod vplyvom návykovej látky.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia, ktorí žiadali rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, aby obaja žalovaní boli zaviazaní zaplatiť žalobcom každému po 30.000 eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť plniť u druhého z nich. Rozsudok je podľa nich nesprávny, spočíva na nesprávnom právnom posúdení a na procesných nedostatkoch vo výroku ako aj v postupe v konaní. Súd sa dopustil procesného pochybenia, ktoré však nemalo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Podľa názoru žalobcov súd o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/ rozhodol duplicitne, pretože zamietnutie voči nemu je obsiahnuté v podstate aj v druhom výroku o zamietnutí zvyšku žaloby. Procesného nedostatku v konaní sa súd dopustil tým, že podľa § 96 ods. 1,3 OSP nerozhodol o pripustení zmeny žaloby, ktorá bola prednesená na pojednávaní dňa 24.03.2015, ale z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd v podstate rozhodoval o zmenenej žalobe. Zamietnutie žaloby voči žalovanému 2/ je nesprávne a je aj nedostatočne odôvodnené; súd len citoval ustanovenie § 4 ods. 1,2,4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. v znení účinnom ku dňu 05.07.2012 s tým, že predmetom konania je náhrada nemajetkovej ujmy, a nie náhrada škody, a teda neexistuje občianskoprávny vzťah medzi žalobcami a poisťovňou. Žalovaný 2/ bol však poisťovateľom z titulu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda a od nej je uplatnený nárok odvodzovaný. Súd v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 OSP nedal základnú odpoveď, prečo považoval inak pomerne rozsiahlu právnu argumentáciu žalobcov vo vzťahu k pasívnej legitímácii žalovaného v 2. rade v konaní za nesprávnu. Pasívna legitímácia poisťovne je nesporne daná a v tomto smere poukázali na ustanovenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, Ústavy Slovenskej republiky, Občianskeho zákonníka ako aj na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky a Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky smeruje k tomu, že nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby možno uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, teda podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky judikoval, že súd sa môže, dokonca musí od doslovného znenia právneho textu odchýliť, ak to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov. Nejde o porušenie ústavného princípu právnej istoty a práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, ak sa súd odkloní od ustálenej judikatúry z dôvodu, že vo veci sú dané iné okolnosti, ako tomu bolo pri predchádzajúcich súdnych rozhodnutiach, ak súd odklon zároveň riadne odôvodní. Ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vykladať tak, že poistné krytie, ktoré je žalovaný 2/ povinný hrať, sa má vzťahovať aj na nárok oprávnených osôb z ochrany osobnosti na nemajetkovú ujmu, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci obeť dopravnej nehody, pričom tento záver nemôže spochybniť ani okolnosť, že ustanovenia Občianskeho zákonníka ohľadne zásahov do ochrany osobnosti sú nezávislé od ustanovení týkajúcich sa zodpovednosti za škodu v pravom slova zmysle, pretože zodpovednosť žalovaného 1/, ktorá vyplýva z § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu. Ak teda ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení výslovne určuje, že poistený má z poistenia

právo, aby poisťovateľ hradil za neho poškodenému preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, nie je takáto právna úprava eurokonformná, čo znamená, že právo Európskej únie priznáva osobne viac práva než právo vnútroštátne. Doposiaľ používané argumenty o oddelenosti právnej úpravy zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv a právnej úpravy náhrady škody v Občianskom zákonníku a následnej nemožnosti ich prelínania, sú v zmysle záverov Súdneho dvora EÚ irelevantné; rozhodujúca je jediná skutočnosť, a to že zodpovednosť poisteného vozidla vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávny charakter. Pritom nie je právne významné, či poistenie u žalovaného 2/ vzniklo na základe zmluvného vzťahu so žalovaným 1/, ktorý bol v čase dopravnej nehody vodičom vozidla, alebo s inou osobou (vlastníkom vozidla, so súhlasom a vedomím ktorého žalovaný 1/ vozidlo použil).

Žalobcovia v odvolaní namietali aj to, že v odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa neuviedol, ako sa vysporiadal s tým, že si uplatnili nielen nárok z neoprávneného zásahu do ich osobnostných práv, a to do práva na súkromie a rodinný život, ako aj nárok z neoprávneného zásahu do osobnostných práv neb. R., a to do práva na život a zdravie podľa § 15 Občianskeho zákonníka. V ďalšom texte opísali dôsledky smrti ich manžela a otca v rodinnej a emočnej sfére, v dôsledku čoho je nimi požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške po 30.000 eur pre každého (so zohľadnením žalobkyni 1/ priznanej sumy 10.000 eur v trestnom konaní) opodstatnená. Súd pri posúdení výšky tohto nároku nielenže dostatočne neprihliadol na nenapraviteľné následky neoprávneného zásahu do osobnostných práv neb. Ing. B. E. ako aj samotných žalobcov, ale aj nesprávne posúdil ako dôvod zníženia uplatneného nároku okolnosti vzniku predmetnej dopravnej nehody s tým, že na jej vzniku sa podieľal aj sám R.. B. E., a tiež nesprávne posúdil ako dôvod na zníženie tohto nároku aj ospravedlnenie sa žalovaného 1/ za túto dopravnú nehodu. Vo vzťahu k výške uplatneného nároku totiž súdom uvedené okolnosti nemajú žiaden význam, lebo podľa § 135 ods. 1 tretej vety OSP je súd viazaný rozsudkom, že sa stal trestný čin a kto ho spáchal. Konanie neb. Ing. B. E. v čase dopravnej nehody nie je takou skutočnosťou, ktorá by mala za následok zánik jeho nároku na postmortálnu ochranu osobnosti, a ani takou skutočnosťou, pri ktorej by žalobcami uplatnený nárok bolo možné považovať za neprimeraný.

Žalovaný 1/ sa k odvolaniu žalobcov nevyjadril.

Žalovaný 2/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok v časti, v ktorej bola žaloba voči nemu zamietnutá, ako vecne správny potvrdiť. Nesúhlasil s argumentáciou žalobcov uvedenou v podanom odvolaní a poukázal na obsah niektorých rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Krajského súdu v Prešove a Krajského súdu v Banskej Bystrici, podľa ktorých zákon o povinnom zmluvnom poistení nepojíma aj zmluvné krytie z titulu zásahu do práva na ochranu osobnosti. Právne akty Európskej únie, akými sú smernice, nemajú priamy účinok a nie sú adresované pre jednotlivcov; obmedzujú sa iba na vymedzenie cieľa pre členské štáty. V ďalšom texte uviedol svoj eurokonformný výklad účinkov smerníc Európskej únie a poukázal na ustanovenie § 11, § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva s tým, že z povinného zmluvného poistenia nie je možné uhrádzať následné škody, žalobcovia nemajú nárok na náhradu škody podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení, a teda z poistenia nie je možné hradiť náhradu nemajetkovej ujmy osobám, ktoré boli citovo viazané na osobu poškodenú pri dopravnej nehode. Podľa jeho názoru výšku náhrady nemajetkovej ujmy súd určil s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Eurokonformný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení v rozsahu, v ktorom sa má náhrada škody zároveň považovať za náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu zásahu do osobnostných práv žalobcov, nie je možné na § 4 ods. 2 zákona uplatniť, pretože takýto výklad by bol v rozpore s platným vnútroštátnym právom; nie je teda možné z povinného zmluvného poistenia uhradiť aj nároky vyplývajúce z nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahu do osobnostných práv žalobcov.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 OSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania žalobcov (§ 212 ods. 1 OSP) a viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1 OSP) prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a po prejednaní veci dospel k záveru, že odvolanie je opodstatnené. Preto rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. f),h) a ods. 2 OSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Predmetom konania je žaloba o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že žalovaný 1/ zavineným konaním pri vedení motorového vozidla dňa 05.07.2012 spôsobil smrť manžela

žalobkyne 1/ a otca žalobcov 2/ a 3/, v dôsledku čoho bol rozsudkom súdu právoplatne odsúdený tak, ako to opísal súd prvého stupňa vo vyššie opísanom odôvodnení napadnutého rozsudku. Žalobcovia sa domáhali plnenia voči žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne spolu 40.000 eur a osobitne žiadali priznať: žalobkyňi 1/ sumu 10.000 eur, žalobcovi 2/ sumu 20.000 eur a žalobcovi 3/ sumu 20.000 eur s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť na plnenie druhého z nich. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Žalobu odôvodnili tým, že konaním žalovaného 1/ došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostného práva na život a zdravie manžela a otca žalobcov ako aj do osobnostného práva žalobcov na súkromie a rodinný život tým, že bola narušená celistvosť rodiny, pričom išlo o nečakaný zánik silných citových a rodinných väzieb a s tým súvisiacu obrovskú citovú traumu zo straty blízkej osoby; tieto skutočnosti im výrazným spôsobom znižujú kvalitu ich života. Žalobu o. i. opreli o ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka, lebo došlo k neoprávnenému zásahu do ich osobnostných práv - do práva na súkromie a rodinný život, ako aj o ustanovenie § 15 Občianskeho zákonníka, pretože došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv neb. Ing. B. - do práva na život a zdravie. Na strane žalovaných označili nielen vodiča motorového vozidla, ktorý porušením pravidiel cestnej premávky spôsobil dopravnú nehodu, ale aj poisťovňu, u ktorej držiteľ vozidla uzavrel zmluvu o povinnom zmluvnom poistení v súlade s ustanovením § 3 ods. 1,3 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Obaja žalovaní žiadali žalobu zamietnuť, pričom žalovaný v 2. rade namietal svoju pasívnu legitimitáciu s odôvodnením, že zákon o povinnom zmluvnom poistení mu v ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) takú povinnosť neukladá.

Žalobcovia na pojednávaní konanom dňa 24.03.2015 návrh „upravili“ tak, že žiadali zaviazat' žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť každému z nich po 30.000 eur tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť plnenia druhého. Túto „úpravu“ označili za zmenu žaloby, ktorú navrhli podľa § 95 ods. 1 OSP pripustiť. Súd prvého stupňa uvedenej zmene nevenoval žiadnu pozornosť, nevyzval zástupcu žalobcov na objasnenie, od ktorej časti pôvodne žalovanej sumy upúšťajú a ktorú navyšujú, resp. či v ostatnej časti berú žalobu späť, nerozhodol o zmene žaloby podľa § 95 OSP a ani o čiastočnom späťvzatií žaloby podľa § 96 OSP a rozhodol o petite uplatnenom v žalobe podanej dňa 03.03.2014. Žalobný petit podľa podanej žaloby totiž pozostával z dvoch častí, pretože z dôvodu spôsobenia smrti žalovaným 1/ v dôsledku zavinenej dopravnej nehody požadovali: 1. ucelenú sumu 40.000 eur opierajúc sa o ustanovenie § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka z dôvodu zásahu do práva na život a zdravie zomretého Ing. B. E., na čo sú všetci traja oprávnení spoločne a nerozdielne, a 2. sumu 20.000 eur pre žalobkyňu 1/, sumu 30.000 eur pre žalobkyňu 2/ a sumu 30.000 eur opierajúc sa o ustanovenie § 15 Občianskeho zákonníka z dôvodu zásahu do práva na ochranu osobnosti, a to do práva na súkromie, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť plnenia druhého z nich.

Podľa § 95 ods. 1,2,3 OSP: (1) Navrhovateľ môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania. Zmenený návrh treba ostatným účastníkom doručiť do vlastných rúk, pokiaľ neboli prítomní na pojednávaní, na ktorom došlo k zmene. (2) Súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ani v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd. V takom prípade pokračuje súd v konaní o pôvodnom návrhu po právoplatnosti uznesenia. (3) O zmene návrhu súd rozhodne spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá. Ak to nie je možné, súd rozhodne do 15 dní od odročenia pojednávania. O zmene návrhu mimo pojednávania súd rozhodne do 60 dní od podania návrhu na zmenu návrhu.

Podľa § 96 ods. 1,2,3 OSP: (1) Navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. Ak je návrh vzatý späť celkom, súd konanie zastaví. Ak je návrh vzatý späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví. (2) Súd konanie nezastaví, ak odporca so späťvzatím návrhu z vážnych dôvodov nesúhlasí; v takom prípade súd po právoplatnosti uznesenia pokračuje v konaní. (3) Nesúhlas odporcu so späťvzatím návrhu nie je účinný, ak dôjde k späťvzatiu návrhu skôr, než sa začalo pojednávanie, alebo ak ide o späťvzatie návrhu na rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. V takomto prípade súd rozhodne o zastavení konania do 30 dní od späťvzatia návrhu.

Za situácie, že v priebehu konania dôjde k zmene žaloby alebo k jej čiastočnému späťvzatiu, súd pri rozhodovaní či už podľa citovaného ustanovenia § 95 OSP alebo podľa citovaného ustanovenia § 96 OSP musí vychádzať z dostatočne určitého a jasného podania žalobcu. Keďže ústne podanie zástupcu žalobcov na súdnom pojednávaní nezodpovedalo tejto požiadavke, súd prvého stupňa pred rozhodnutím vo veci samej mal zástupcu žalobcov vyzvať na špecifikovanie prednesenej zmeny, z ktorej nie je zrejmé, či žalobu v časti náhrady nemajetkovej ujmy 40.000 eur z titulu zásahu do práva na život a zdravie zomretého Ing. B. E. podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka berú žalobcovia späť a zároveň či žalobkyňa 1/ rozširuje (a z akého dôvodu) žalobu v jej druhej časti zo sumy 20.000 eur na 30.000 eur z titulu zásahu do práva na súkromie podľa § 11 a § 15 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd prihliadal na toto procesné pochybenie súdu prvého stupňa, pretože malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd totiž rozhodol o niečom, čo už v celom rozsahu nemalo byť predmetom konania, a nerozhodol o žalobkyňou 1/ rozšírenej žalobe.

Pokiaľ súd prvého stupňa priznal žalobcom 1/,2/,3/ sumy po 4.000 eur, odôvodnenie v tejto časti riadne nezodpovedal a ani neuviedol, v pomere ku ktorej časti žaloby, pozostávajúcej z dvoch žalobných petítov, tejto vyhovel a ktorú časť žaloby vlastne zamietol. Celkové odôvodnenie rozsudku je nedostatočné a nezodpovedá úplne ustanoveniu § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06). Samotné rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov súdneho konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, jasnosť a súlad skutkových a právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku. Účelom odôvodnenia je predovšetkým doložiť správnosť rozsudku, zároveň je aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia. Ustanovenie § 157 ods. 2 OSP (§ 211 ods. 2 OSP) dáva súdom dostatočný návod na to, aké má byť odôvodnenie rozsudku. Ak súd svoj skutkový a naň nadväzujúci právny záver v rozhodnutí riadne neodôvodní, jeho rozsudok nemožno považovať za nepreskúmateľný.

Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa uvedeným kritériám celkom nezodpovedá, preto námietku žalobcov v podanom odvolaní odvolací súd posúdil ako opodstatnenú. Odôvodnenie rozsudku nie je úplne vecné, sú v ňom viackrát opakované vety rovnakého významu, miestami je chaotické, pričom v ňom absentuje jasné a úplné zdôvodnenie čo do priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcov v pomere k tej - ktorej časti žalobného petitu, ako aj čo do posúdenia napríklad skutočnosti, prečo žalobkyňa 1/ patrí celková náhrada majetkovej ujmy 14.000 eur (spolu so sumou priznanou v trestnom konaní) a žalobcom 1/, 2/ patrí náhrada majetkovej ujmy len po 4.000 eur, ďalej aj čo do právneho dôvodu posudzovania spoluzavinenia neb. R.. B. E. na dopravnej nehode s tým, že podiel jeho zavinenia je „výrazne nižší“ než u žalovaného 1/, bez prijatia jasného záveru, čo tým súd sledoval.

Odvolací súd po prejednaní veci urobil záver o tom, že je daný základ žaloby žalobcov, ktorý vychádza z tej podstaty, že žalovaný 1/ ako vodič motorového vozidla spôsobil smrť manžela a otca žalobcov, pričom za svoj čin bol odsúdený v trestnom konaní, a z toho dôvodu je súd v zmysle § 135 ods. 1 tretej vety OSP viazaný rozsudkom súdu, že bol spáchaný trestný čin a že ho spáchal žalovaný 1/. Pri rozhodovaní o žalobe ako takej je súd v sporovom konaní žalobou viazaný (§ 152, § 153 ods. 2 OSP). Preto ak v priebehu konania došlo k jej zmene alebo k čiastočnému späťvzatiu žaloby, súd musí postupovať v súlade s procesným predpisom tak, aby po zmene alebo čiastočnom späťvzati bolo nesporné, čoho sa žalobcovia domáhajú a čo presne je predmetom ďalšieho konania.

Posudzujúc dôvod odvolania žalobcov v časti, v ktorej súd zamietol žalobu voči žalovanému 2/ ako poisťovni, s ktorou mal držiteľ vozidla uzavretú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len "poistenie zodpovednosti") podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení, odvolací súd nepovažoval za správny záver súdu prvého stupňa o tom, že žaloba proti žalovanému 2/ nebola podaná dôvodne. Pri posudzovaní pasívnej legitímácie žalovaného bolo potrebné aplikovať najmä ustanovenia zákona o povinnom zmluvnom poistení. Poistený má podľa § 4 ods. 4 tohto zákona právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 4 ods. 1, 2 písm. a) tohto zákona: (1) Poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. (2) Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu: a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. Podľa § 15 ods. 1 tohto zákona: (1) Náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1,2,3 Občianskeho zákonníka: (1) Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. (2) Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. (3) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 15 Občianskeho zákonníka po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny a primeraným zadosťučinením je v tomto prípade i náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalovaný 1/ v čase dopravnej nehody porušil dôležitú povinnosť uloženú zákonom, lebo viedol vozidlo pod vplyvom alkoholu a prekročil určenú hranicu rýchlosti pri jazde v obci; nejazdil teda takou rýchlosťou, aby mohol zastaviť na vzdialenosť, na ktorú mal rozhľad, v dôsledku čoho včas nespozoroval prekážku v jazde spôsobenú nebohým Ing. B. E. a narazil do ním vedeného vozidla, poisteného držiteľom vozidla podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení u žalovaného 2/. Žalovaný 1/ bol právoplatne odsúdený pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1,2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona a z tohto faktu bolo potrebné pri rozhodovaní aj vychádzať. Nárok fyzickej osoby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemožno stotožňovať s nárokom poškodeného na náhradu škody podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Nároky podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka nemajú povahu škody, spočívajúcej v zmenšení majetku poškodeného (§ 420 Občianskeho zákonníka) ale v tomto prípade ide o tzv. morálnu škodu, ktorá nie je pojmom záväzkového práva. Nárok na náhradu škody sa spravuje špeciálnym režimom, pri ktorom musí ísť o splnenie štyroch základných predpokladov, ktorými sú škoda, protiprávne konanie, príčinná súvislosť medzi škodou a protiprávnym konaním a zavinenie. Nároky upravené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka sa spravujú iným právnym režimom.

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je jedným z niekoľkých relatívne samostatných prostriedkov ochrany práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako čisto osobné právo na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje. Jednotlivec sa môže domáhať náhrady za nemateriálnu ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv cestou ochrany osobnosti podľa citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka. Pre vznik občianskoprávnej sankcie za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa § 13 Občianskeho zákonníka musí byť ako predpoklad zodpovednosti splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu buď v porušení alebo iba ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, tento zásah musí byť neoprávnený (protiprávny) a musí tu existovať príčinná súvislosť medzi zásahom

a neoprávnenosťou (protiprávnosťou) zásahu. Posudzujúc okolnosť, či žalovaný 2/ ako poisťovňa má povinnosť z povinného zmluvného poistenia hradiť pozostalým najbližším rodinným príslušníkom nebohého náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, bolo nutné urobiť záver o tom, či zákon o povinnom zmluvnom poistení v ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) obsahuje v sebe aj povinnosť plnenia tejto náhrady. Žalobca si vo všeobecnosti môže vybrať, či náhradu nemajetkovej ujmy bude požadovať len od škodcu, ktorým je v tomto prípade žalovaný 1/, resp. od poisteného, alebo solidárne aj od poisťovne v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného vo výške, v akom za škodu zodpovedá poistený škodca. Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodnej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení a poistných podmienok.

Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví môže byť nielen ujma majetkovej povahy (náklady spojené s liečením, strata na zárobku a pod.), ale aj nemajetková ujma na základe výslovného znenia zákona, t. j. bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Občianskeho zákonníka), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujмам nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t.j. ujмам imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré poškodenému patrí peňažná náhrada (odškodnenie). Podľa právnej úpravy poistenia občianskej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach Rady Európskej únie sú členské štáty povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potenciálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. Pri výklade pojmu škoda z hľadiska zákona o povinnom zmluvnom poistení sa podľa názoru odvolacieho súdu musí vychádzať z toho, ako tento pojem chápe komunitárne právo. Komunitárne právo chápe škodu nielen ako majetkovú škodu, ale aj ako nemajetkovú ujmu, ktorú považuje za nemajetkovú škodu.

S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody“ a „škoda na zdraví“ v citovaných ustanoveniach zákona o povinnom zmluvnom poistení a s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné odškodňovať popri náhrade majetkovej škody aj nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým ako poškodeným po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka; túto treba v širšom chápaní považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení. Odvolací súd na základe toho urobil záver o tom, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovaného 1/ za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Odvolaciemu súdu je známe, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v obdobných konaniach vydal niektoré rozhodnutia (uvádzané účastníkmi aj v tomto konaní, napr. sp. zn. 4Cdo 168/2009, 3Cdo 301/2012 a iné), v ktorých zaujal jasné stanovisko o tom, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch sa podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení neodškodňuje a v dôsledku toho nie je daná pasívna legitímácia poisťovni vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V tomto prípade však odvolací súd zaujal rovnaký záver, aký vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zn. I.ÚS 206/2015 zo dňa 29. apríla 2015, ktorý odmietol sťažnosť poisťovne ako zjavne neopodstatnenú, podanú v obdobnej veci proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/182/2013 zo dňa 24.09.2013, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o povinnosti zaplatať náhradu nemajetkovej ujmy spoločne a nerozdielne po 10.000 eur voči postenému aj poisťovni. Zároveň sa odvolací súd stotožnil aj s obsahom odlišného stanoviska člena senátu vyjadreného k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 168/2009 zo dňa 20.04.2011.

Podľa tohto stanoviska pojem škoda treba pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení vykladať extenzívne s tým, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov je zmierniť

dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k uvedenému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu zákona o povinnom zmluvnom poistení (gramatický výklad), resp. vychádzajúci z ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, mohlo by to znamenať značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich finančnému bankrotu. Zároveň by to mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že pri insolventnosti zodpovedného subjektu nebude vymožiteľná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých, a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomínať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie a musí odchyliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení je aj ústavne konformný, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov.

V uvedenom odlišnom stanovisku sa uvádza aj porovnanie s inou právnou úpravou: „Pokiaľ totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, zakladá § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730 násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46 485,40 eura (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy poskytovaná z úrazového poistenia.“ Niet rozumného dôvodu, prečo by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho pri dopravnej nehode ako zamestnanca mala byť predmetom poistného krytia (aj keď podľa iného zákona), zatiaľ čo v prípadoch, ak by nešlo o zamestnanca, by tomu tak nemalo byť. Napokon pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Predmetný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené teraz platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Z textu smernice je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú tak aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje majetkovú škodu aj nemajetkovú škodu (napr. rozsudok Súdneho dvora zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA). Účelom právnej úpravy prijatej na pôde Európskej únie teda je to, aby každá škoda bola pokrytá povinným zmluvným poistením. K poňatiu škody nielen ako majetkovej ujmy ale aj ujmy vzniknutej pôsobením na telesnú a duchovnú integritu poškodeného sa hlásia aj princípy európskeho deliktálneho práva, ktoré definujú škodu ako majetkovú, alebo nemajetkovú ujmu zákonom chránených záujmov. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie členské štáty musia pri výkone svojich právomocí v tejto oblasti rešpektovať právo Únie a vnútroštátne ustanovenia upravujúce náhradu škody pri dopravných nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel nemôžu smernici odňať potrebný účinok. V tomto smere odvolací súd poukazuje na konanie vedené pred ESD pod č. C-22/12 vo veci N. K. proti L. B. a Z. K., v ktorom ESD stanovil, že jednotlivé ustanovenia smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

S ohľadom na uvedené odvolací súd vyhovel odvolaniu podanému zo strany žalobcov a viazaný len rozsahom a dôvodmi odvolania (nie odvolacím petitom) napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f), h) a ods. 2 OSP v spojení s ustanovením § 212 ods. 3 OSP v celom rozsahu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvého stupňa z dôvodu procesného pochybenia, čiastočnej nepreskúmateľnosti rozsudku a nesprávneho právneho posúdenia veci vo vzťahu k rozsudku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/. Proti prvému výroku napadnutého rozsudku žalovaný 1/ odvolanie nepodal. Napriek tomu tento výrok

odvolací súd za právoplatný nepovažoval, a to z dôvodu, že žalobcovia požadovali priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v podstate spoločne a nerozdielne (plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť plnenia druhého žalovaného, čo je princíp „solidarity“) a odvolanie proti výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/, s ktorým mal podľa žaloby žalovaný 1/ solidárne zdieľať povinnosť zaplata náhrady nemajetkovej ujmy, bolo podané dôvodne.

Súd prvého stupňa s ohľadom na uvedené v ďalšom konaní najskôr vyzve zástupcu žalobcov na predloženie aktuálneho žalobného petitu s výzvou, aby urobil nesporným, ktorú časť žaloby vzal späť, ktorú prípadne rozšíril a aby túto zmenu hmotnoprávne zdôvodnil v súlade s vyššie uvedeným stanoviskom odvolacieho súdu (druhý odsek str. 8). Následne rozhodne o procesnej zmene či čiastočnom späťvzati žaloby a vo veci viazaný právnym názorom odvolacieho súdu bude ďalej postupovať už podľa nového procesného predpisu účinného od 1. júla 2016 - zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.